

Verwerkingspakket derde graad
“Het geheim van de uilen”

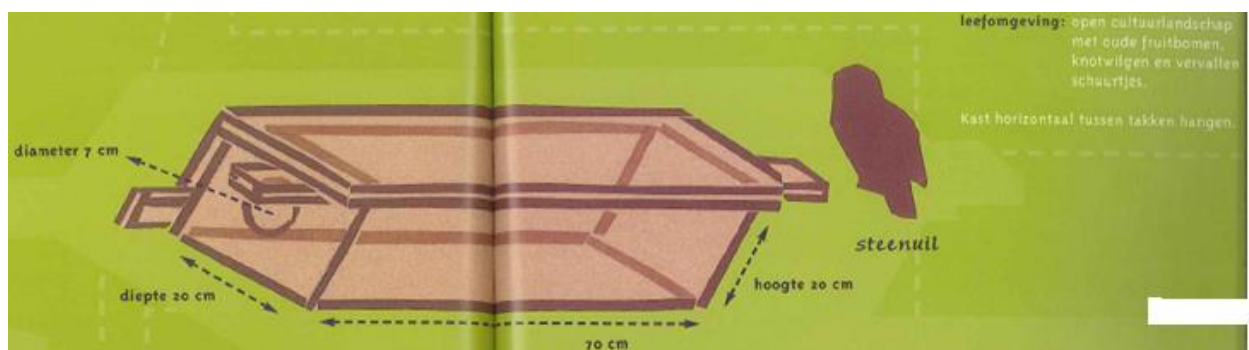
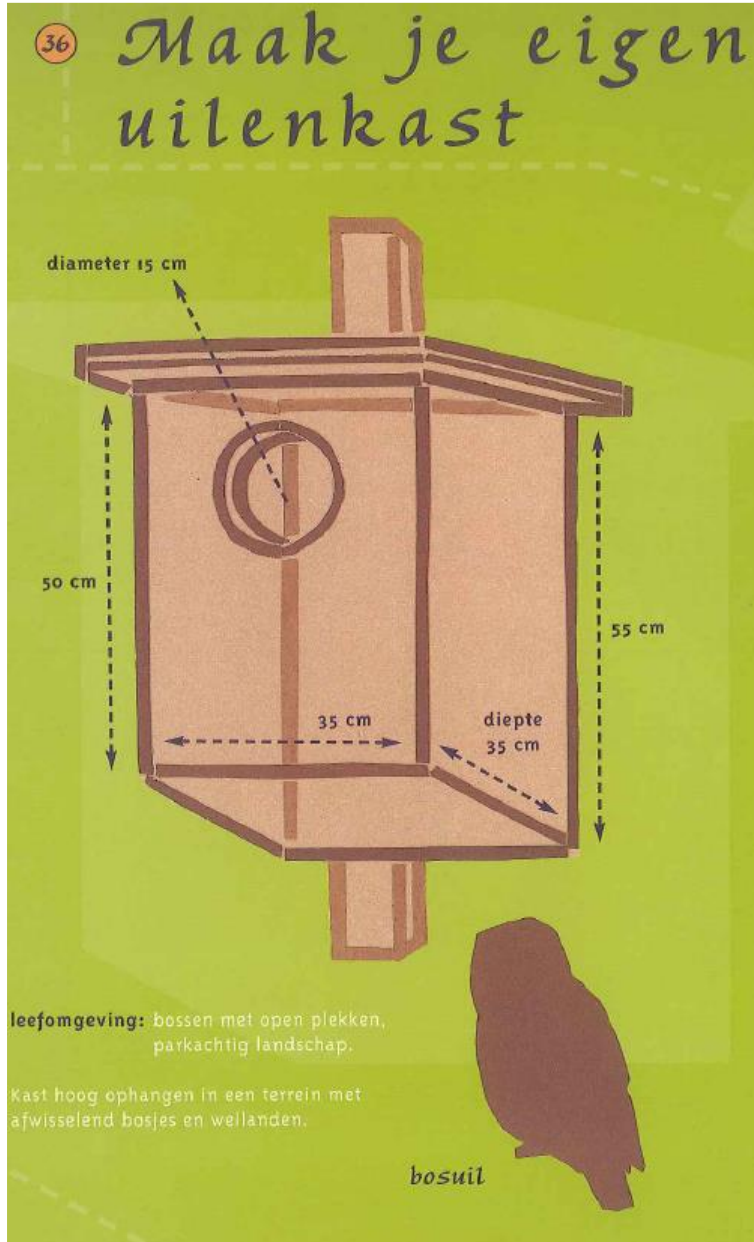
thema nachtdieren

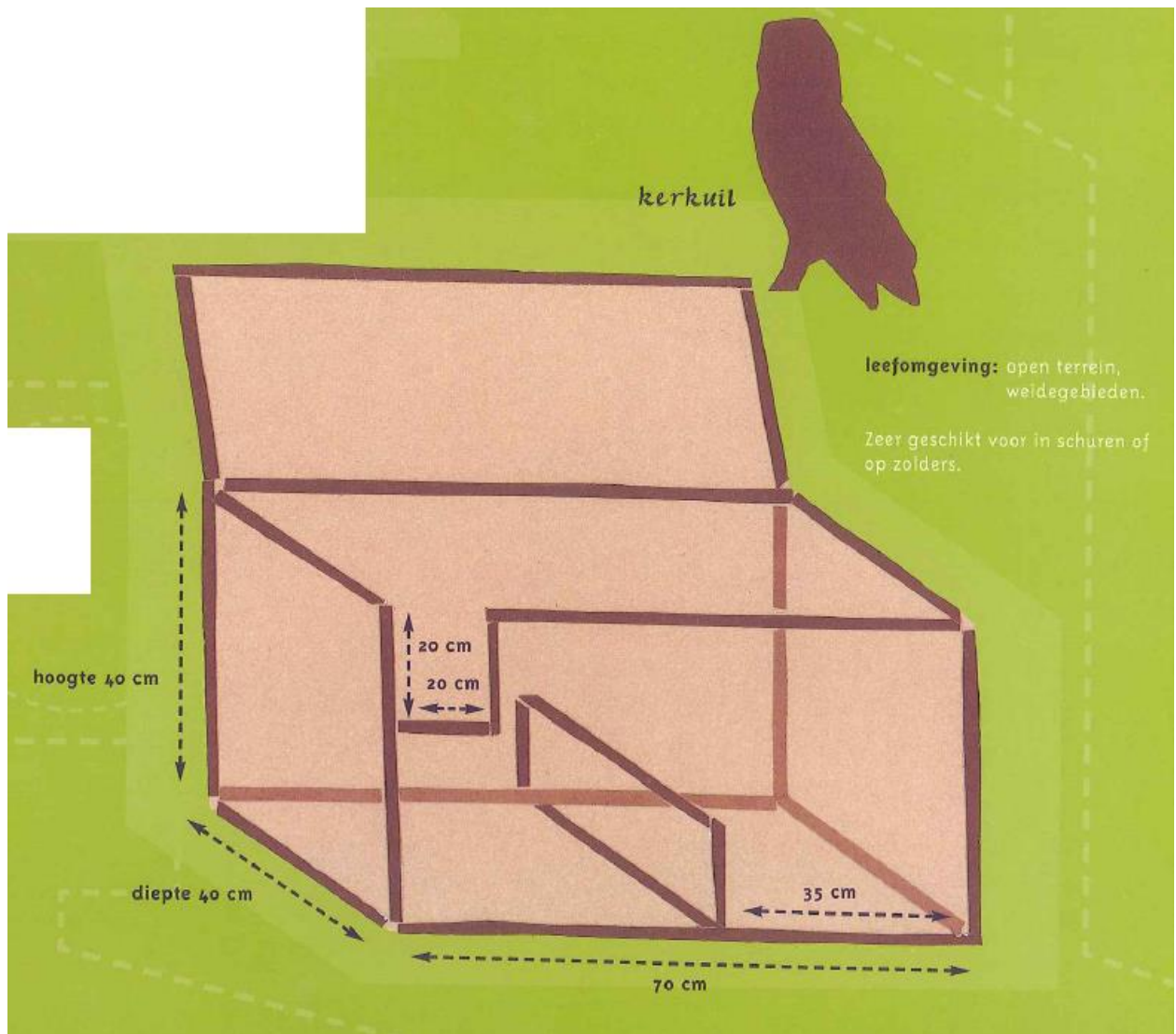

**Provincie
Antwerpen**

Ideetjes voor in de klas

1. Maak je eigen uilenkast

	begin v/d leg:	aantal eieren:
kerkuil	april	gem. 4-7
oehoe	maart	gem. 2-3
steenuil	april	gem. 3-5
bosuil	maart	gem. 3-5
ransuil	maart	gem. 4-5
velduil	april	gem. 4-8
ruigpootuil	maart	gem. 3-6
dwerguil	april	gem. 4-6

2. Uiltjes van brooddeeg

Maak van brooddeeg een uil. De veertjes kunnen met een schaar in geknipt worden. Zoek buiten een mooi takje die je onder zijn pootjes vast maakt. Een paperclip aan de bovenkant insteken, om de uil later aan op te kunnen hangen.

Brooddeeg

3 koppen witte bloem
1 kop zout
1,5 kop water

Voeg zondig bloem of water toe.

De werkstukken worden in een gewone keukenoven gebakken op 175 °C.

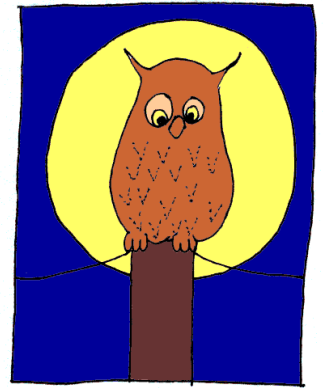
Wanneer je de werkstukken bruin wilt hebben, bespuit ze dan enkele keren met water. Tenen kransen of takjes kunnen meegebakken worden. Maar ga nooit hoger dan 200 °C, want dan gaat het hout smeulen.

Wanneer je tegen het deeg tikt en het klinkt alsof je tegen steen tikt, is het werkstuk door en door hard.

3. Uil als raamdecoratie

Een vel karton ± 30x40cm (groter mag ook). Een grote ronde cirkel eruit prikken, geel vliegerpapier erachter. Een paal van bruin sitspapier scheuren. Een voorgetekende uil uitprikken/knippen en op de paal plakken. De veren kunnen een beetje los geprikt worden en dan iets omgebogen, de ogen kunnen ook uitgeprikt worden. De pupil er weer in plakken. Een aparte snavel en pootjes erop plakken.

4. Uil van papier maché

Materiaal

Kranten (in smalle repen scheuren), toiletpapier, behangerslijm, plastic fles met een grote schroefdop (vb.: lege melkfles, ...), stokje, touw, verf, veertjes, tijdschriften of gekleurd papier, tekenpapier, potlood, schaar of mesje, kwasten

Omdat uilen geen huisdieren zijn, maken we zelf een "huisuil" naar eigen voorstelling met kosteloos materiaal. Wanneer de kop van de uil apart op de schroefdop wordt gemaakt kan de uilenkop draaien. De keuze van de grondvorm (welk formaat en welke vorm plastic fles) is bepalend voor het eindresultaat. De kinderen leren in deze opdracht de grondvorm met behulp van papier maché zodanig te bewerken dat de gewenste vorm ontstaat. De kop en het lijf worden afzonderlijk gemaakt, zodat de uil zijn kop kan draaien.

Zo ga je te werk

Laat de leerlingen eerst een schets of ontwerp maken van hun uil.

M.b.v. een schaar of mesje in het midden van de dop een gat uitsteken en door dit gat een klein stokje steken. Hierop een prop papier vastmaken ter grootte van het hoofd en dit vastsnoeren met een stukje touw.

Verschillende lagen papier maché aanbrengen op de fles (minimaal 6).

Het bovenste randje van de flessenhals vrijlaten.

De dop met prop op dezelfde manier bewerken nu de onderkant van de schroefdop niet bewerken. Aan de hand van het ontwerp de juiste vorm modelleren.

Als afwerklaag een laagje wc-papier aanbrengen.

Nu moeten de kop en het lijf een tijdje drogen.

Na een paar dagen kan je het lijf en de kop beplakken met veertjes of papier.

De kop: eerst de snavel en de ogen beschilderen.

Het lijf: eerst de borst beplakken met de lichtste tint veertjes of lichtgekleurde papiersnippers. Hierbij van onder naar boven werken, dan vallen de veertjes mooi over elkaar heen. Daarna rondom - op de zelfde manier - met de donkerste veertjes of

donkere snippers papier het lijf beplakken.
Wanneer verf van de kop droog is deze op dezelfde manier beplakken.
Een derde mogelijkheid is de uil te beschilderen.

Tips

- Repen krantenpapier scheuren gaat beter wanneer je dat in de lengte scheurt.
- Zorg van te voren voor een flinke voorraad repen.
- De onderkant van de dop en de bovenkant van de flessenhals niet bewerken met papier maché (een klein randje vrijhouden zodat de dop nog kan draaien).
- Regelmatig je ontwerp vergelijken met je werkstuk.
- Regelmatig controleren of de kop nog steeds kan draaien.
- Eerst de veertjes sorteren op kleur.
- Wanneer de uil met papier beplakt wordt: de kleuren kiezen en een voorraadjie snippers scheuren. Werk van onder naar boven. Lijmresten gelijk wegvegen.

5. De uil in verhalen, fabels en legenden

De uil wordt vaak gezien als symbool van wijsheid. Waarschijnlijk komt dat omdat een uil iets menselijks heeft. Zijn ogen staan vooraan op zijn grote ronde kop en zijn snavel heeft wel iets van een neus. Het is de enige vogel die je recht in de ogen kijkt. Hij kan urenlang stilzitten op een tak en rondkijken, hij overziet de wereld en lijkt alwetend.

Ook de Grieken zagen in de uil een teken van wijsheid, overwinning en succes. De steenuil was de vogel van Pallas Athene, de godin van wijsheid en verstand. Hij staat zelfs afgebeeld op de Griekse euromunt.

De uil werd echter niet overal zo positief bekeken. De vrees voor uilen was vroeger over de hele wereld verspreid. Men bracht hem in verband met ongeluk, de dood, heksen en de duivel. Door hun verborgen leven, hun lichtschiuwheid, hun nachtelijk leven, het geruisloos vliegen, het gekras en akelig geschreeuw, hebben uilen iets spookachtigs en geheimzinnigs. Men dacht dat de uil een doodsbood was. Als een steenuiltje 's avonds, na 22u.00 meermaals om het huis vloog en zijn roep liet horen, was er een sterfgeval in het vooruitzicht.

Uilen werden ook vaak onschuldige slachtoffers van bijgeloof. Het was een oud gebruik om een uil te vangen en die dood of levend aan de schuurdeur te spijkeren om het kwaad af te weren. Gelukkig weten de mensen nu beter en gebeuren die afschuwelijke praktijken niet meer.

Uilen werden ook beschouwd als vertrouwelingen van de heksen. De wetenschappelijke naam van uilen (Strigiformes) is afgeleid van het latijnse woord "Striges" wat heksen betekent.

Dat de duivel soms een uilengestalte aanneemt, wordt duidelijk gemaakt in de volgende sage uit Saksen (Duitsland).

"Er was eens een huisbewaarder die zich soms zo versliep, dat hij met de beste wil van de wereld niet ontwaakte als de mensen die in het huis woonden 's avonds laat thuiskwamen en naar binnen wilden. Omdat ze vaak lang moesten bonzen op de deur en wachten tot de portier de deur losmaakte, hadden ze zich beklaagd bij de huisbaas. Die dreigde ermee de man te ontslaan als het nog

eens zou voorvallen. De arme portier was heel bezorgd. Hij zocht allerlei middeltjes om zich wakker te houden, maar niets hielp. Wenend zat hij 's avonds bij de deur. Om middernacht echter kwam er onverwacht hulp opdagen. Eenvoudig gekleed en met beleefde groet kwam de duivel aankloppen. Hij beloofde de portier te wekken zodra er iemand naar binnen wilde. Daarvoor verlangde hij geen enkele vergoeding. Alleen wilde hij na zeven jaar de ziel van de portier. Hij stemde na lang twijfelen toe en de overeenkomst werd schriftelijk bekrachtigd. Diezelfde nacht nog trad de duivel als uil in dienst. Hij deed het werk zo goed dat de portier weldra evenveel lof kreeg toebedeeld als er voordien verwijten en berispingen had gekregen. De portier voelde zich er goed bij. Maar helaas bleef dat geluk niet duren. Op een morgen vond men hem dood in zijn bed. De duivel had hem geen uitstel verleend."

De gebroeders Grimm schreven een sprookje over "De uil".

" Een grote uil was 's nachts in een schuur gevlogen. Toen de knecht 's ochtends binnen kwam, schrok hij zo erg van het beest dat hij er hals over kop van door ging. Hij riep de dorpelingen ter hulp om het beest dat hem wou verslinden weg te jagen. Het hele dorp trok gewapend met dorsvlegels en hooivorken erop af. Maar toen men bij de schuur kwam, waren er maar enkele dapperen die naar binnen durfden. De één na de ander die het waagde om in de schuur binnen te gaan, wist niet hoe snel hij weer naar buiten moest komen. Na lang beraadslagen bracht de burgemeester uiteindelijk de oplossing: de schuur en de inboedel zou uit de gemeentekas vergoed worden en de schuur zou aan alle vier de hoeken aangestoken worden. Zo is de uil jammerlijk maar zeker omgekomen."

Er bestaat een volksverhaal over de uil, dat verklaart waarom de uil 's nachts leeft en muizen vangt. Hieronder vind je er een korte samenvatting van.

"De vogels hielden een wedstrijd om te zien wie het hoogst kon vliegen. Dat zou de koning van de vogels worden. De adelaar vloog het hoogst maar de slimme winterkoning had zich op de rug van de adelaar verstopt. Toen de adelaar niet hoger meer kon, wipte de winterkoning van de adelaarsrug even omhoog. Hij werd koning. Maar de vogels waren nijdig op hem omdat hij vals had gespeeld. Daarom sloten ze de winterkoning op in een muizenhol en de uil moest hem bewaken. De uil viel na een paar uren in slaap, hij knapte een uiltje, zodat de winterkoning kon ontsnappen. Daardoor waren de andere vogels zo kwaad op de uil dat hij zich overdag niet meer durfde laten zien. Hij ging toen op jacht naar muizen omdat die ellendige dieren in het muizenhol zaten waar de winterkoning uit ontsnapt was."

Een laatste verhaal over uilen is een natuurverklarend volksverhaal uit Vlaanderen.

"Lang geleden was er eens een boer die twee dienstboden had: Pier en Mieke. Deze twee werden man en vrouw en huurden een huisje. Op zekere dag was Mieke de zolder aan 't kuisen waar ze onder het stof een grote, platte boon vond. 'Mieke,' zei Pier, ' we planten ze in de grond en we zien wel wat er van komt.' Zodra ze geplant was, begon de boon dadelijk uit te schieten en ze groeide zo hoog dat op den duur niemand meer wist hoe hoog ze in werkelijkheid was. 'Pier,' zei Mieke, 'ga toch eens kijken hoe hoog ze eigenlijk is.

Misschien groeit ze wel tot in de hemel. En in dat geval vraagt ge aan de goede God eens of hij van u een boer wil maken.' Zo gezegd, zo gedaan. Na veel moeite kwam Pier aan de poort van de hemel. Daar kwam hij Sint-Pieter tegen en hij gaf hem de wens van Mieke te kennen. 'Keer maar terug, ge zijt het al', zei Sint-Pieter. Toen Pier beneden kwam, was hij inderdaad boer. Doch Mieke verlangde meer en zei tegen Pier: 'Pier, ga nog ne keer naar boven en vraagt om schaapsboer te zijn.' Pier deed het en het antwoord was: 'Ga maar naar beneden, ge zijt het al.' Pier was nu schaapsboer en het ging hem goed. Doch Mieke vond het na een tijdje weer te weinig en zond Pier voor de derde keer naar boven. 'Mieke zou graag hebben dat ik koning ben en zij koningin.' 'Keer maar terug, ge zijt het al', was het antwoord voor de derde maal. En zo geschiedde het. Nadat ze een tijdje koning en koningin geweest waren, zei Mieke: 'Pier, dat is al te lastig. Ge moet gaan vragen om Ons Heer te zijn en ik Onze Lieve Vrouw. We krijgen toch al wat we vragen, dus dit zal ook wel lukken.' Pier dus weer op weg.

'Gij dwaze man,' kreeg hij te horen, 'keer terug en ge zult een uil zijn en "Dood, dood dood!" schreeuwen. Uw dagen zullen nachten zijn en uw nachten dagen.' Beschaamd liet Pier zich naar beneden zakken en terwijl hij aan het zakken was, groeiden er twee vlerken aan hem en hij begon te fladderen, al schreeuwend: "Dood, dood, dood!" Mieke had ook twee vlerken en ze vloog naar Pier toe en schreeuwde "Kierre! Kierre! Kierre!" Zo zijn de uil en de uilin ontstaan."

6. Liedjes en gedichtjes

De uil die op de peerboom zat

DE UIL

1. De uil die op de peer - boom zat,
2. De uil die schoot in e - ne droom,
3. De uil die daar zijn poot - je brak,
4. Zij droe - gen hem naar den doc - toor,
5. Ze tap - ten hem vijf on - sen bloed,
6. De uil die gaf daar zij - ne geest,
7. Ze droe - gen hem naar e - ne hof,
8. De kos - ter met zijn droe - ve stem.

1. De uil die op de peer - boom zat,
2. De uil die schoot in e - ne droom,
3. De uil die daar zijn poot - je brak,
4. Ze droe - gen hem naar den doc - toor,
5. Ze tap - ten hem vijf on - sen bloed,
6. De uil die gaf daar zij - ne geest:
7. Ze droe - gen hem naar e - ne hof:
8. De kos - ter met zijn droe - ve stem.

1. En bo - ven zijn hoofd daar zat er een kat,
2. En viel van bo - ven neer de boom.
3. Ze sta - ken hem in een blau - we zak,
4. De juf - vrouw die kwam zel - vers voor.
5. 't Is jam - mer dat hij ster - ven moet.
6. 't Is spij - tig van zo'n scho - ne beest.
7. Hij werd be - gra - ven met een lof,
8. Die zong van „Do - mi - ne Re - qui - em”

1-8. Van sim - me - dom - dei - ne van fa - ri - lon - la!

Drie huilende uilen (door: A.M.G. Schmidt)

Waarom zitten ze zo te huilen,
Deze zielige, oude uilen,
Waarom, zitten ze zo te huilen in die boom?

Zijn ze bits en ontevreden?
Is hun tante overleden?
Of hun opoe, of hun opa of hun oom?

Is er een uilenkind beneden
Door een autobus overreden,
Toen dat uilenkind ging wandelen in het bos?

Waarom zouden ze dan toch huilen,
Deze oude, dikke uilen,
Ssst, ik zal het je vertellen: 't is de Vos!

Heeft de vos hen dan gebeten?
Nee, hij kookt zijn avondeten
En hij maakt een uitje schoon, voor in de sla.

Strakjes zullen zij hun ogen
Met een uilenzakdoek drogen.
Is dit allemaal gelogen, denk je? JA!

Uilenwijsheid

Een dikke wijze uil die zei:
"Die wijsheid dat is niks voor mij!

Want daar een uil voor wijs doorgaat,
vraagt iedereen me maar om raad.

Zodat ik altijd denken moet
En altijd denken is niet goed.

Je wordt er dun van en boosaardig
En ik blijf liever dik en aardig.

Dus neem ik nu een wijs besluit:
Het is met al mijn wijsheid uit.

Vraagt iemand mij nu weer om raad,
Dan hoort hij niets dan mallepraat!"

Veertien uilen (door: A.M.G. Schmidt)

Jonkheer van Emmelebom tot Zuilen
Reed met een wagentje door de stad,
Reed met een wagentje vol met uilen,
Die hij voor letterbanket wou ruilen,
Omdat hij daar zo'n zin in had.
Iedere uil zat op een lat,
Zo reed de jonkheer door de stad.

Voor alle ramen en voor alle deuren
Stonden de mensen verbaasd en star,
Toen ze het wonder zagen gebeuren,
Dat daar een jonkheer liep te leuren
Met veertien uilen op een kar.
Iedereen vond het een leuk idee,
Maar om ze zelf te hebben?

Nee! O, wat die mensen allemaal praatten
Over die uilen! Denk eens an,
Die daar op uilebalkjes zaten
En die daar hobbelden door de straten;
Niemand begreep er het fijne van.
Maar er was nergens een man of vrouw
Die ook maar ÉÈn uil hebben wou!

Maar wie deed daar zijn deurtje open?
Dat was de bakker van brood en beschuit,
Hij had de jonkheer al lang zien lopen,
Hij wou die uilen wel allemaal kopen,
Daarom kwam hij zijn huisje uit.
En voor een kilo fijn banket
Kreeg hij de uilen bij zijn bed.

Jonkheer van Emmelebom tot Zuilen
Ging weer terug naar zijn huis aan de Vecht.
Wel met een letter, maar zonder zijn uilen
En hij moest even een klein beetje huilen:
Hij was zo vreselijk aan ze gehecht.
En als je nu nog weten moet
Wat of een bakker met uilen doet?
Tegen de muizen, tegen de muizen,
Tegen de muizen! Is het zo goed?

7. Kruiswoord-clip

Op onderstaande website kan je allerlei filmpjes bekijken over uilen. Er hoort een werkblad bij met een kruiswoordraadsel. Als je de filmpjes bekeken hebt, kan je het kruiswoordraadsel helemaal oplossen.

Je kan het kruiswoordraadsel eventueel ook gebruiken als "testje" na de rondleiding. Alle woorden die erin staan, komen in onze rondleiding ook aan bod.

<http://kruiswoord-clip-uilen.yurls.net/nl/page/741738>

Oplossingen kruiswoordraadsel:

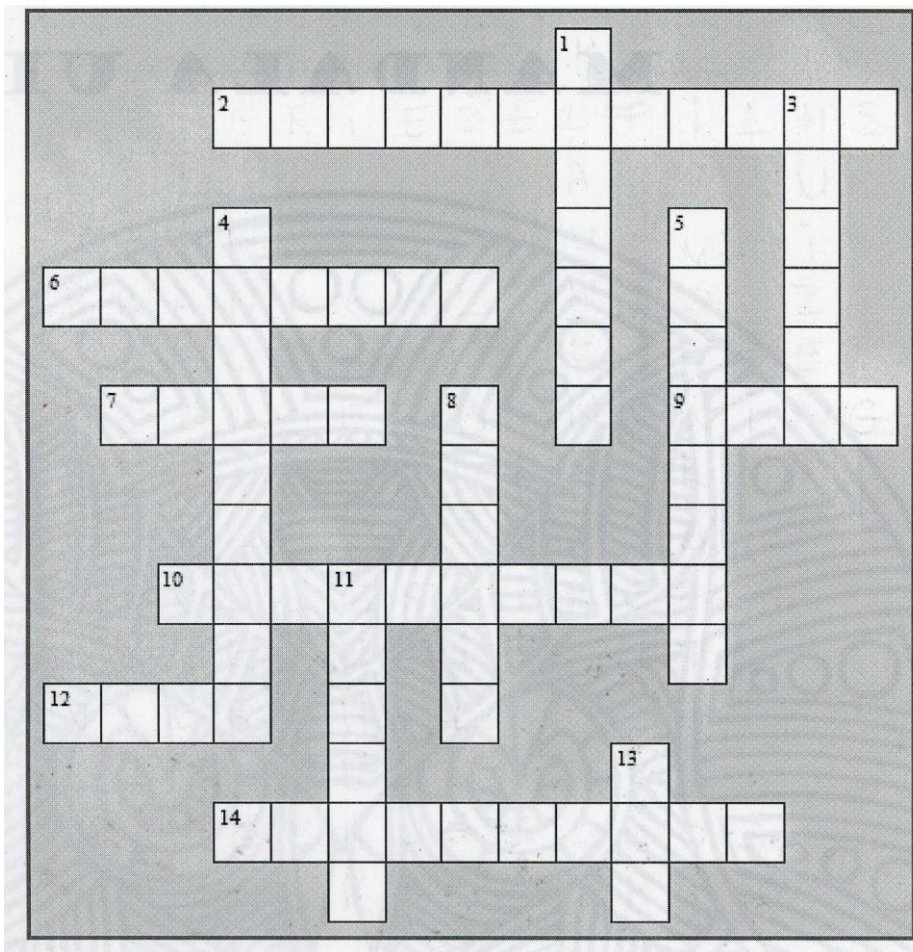
Horizontaal:

2. griezelfilms
6. braakbal
7. oehoe
9. ring
10. uilskuiken
12. vier
14. geruisloos

Verticaal:

1. klauwen
3. muizen
4. nachtdier
5. voorkant
8. bosuil
11. scherp
13. kop

Je vindt het kruiswoordraadsel zelf op de volgende bladzijde, zodat je het kan kopiëren voor de leerlingen zonder dat de oplossingen erop staan.

Horizontaal:

2. Hierin wordt het onheilspellend geluid van uilen vaak gebruikt.
6. Hierin zitten de onverteerde resten van het voedsel van de uil.
7. De grootste uil die we kennen.
9. Hiermee kunnen uilen worden geregistreerd.
10. Zo noemen we de jongen van een uil.
12. Zoveel tenen heeft een uil.
14. Op deze manier vliegen uilen, dankzij de zachte uiteinden van hun vleugels.

Verticaal:

1. Hiermee wordt het prooidier gepakt.
3. Hoofdgerecht van uilen.
4. Wat voor soort dier is een uil? (Denk aan de tijd waarin hij jaagt.)
5. Aan deze kant van de kop zitten de ogen van de uil.
8. Soort uil die het meest voorkomt in België.
11. Dit zijn de ogen, snavel en nagels van een uil.
13. Kan een uil bijna helemaal rond draaien.

8. Werkstukjes

Verdeel de leerlingen in groepjes en laat elk groepje een werkstuk maken over één soort uil. Laat ze (op internet, in de bibliotheek of in de audiotheek) op zoek gaan naar allerlei informatie, afbeeldingen en zelfs uilengeluiden. Het is verbazend hoeveel soorten geluiden uilen maken. Als de werkstukjes klaar zijn, presenteert ieder groepje zijn werkstuk voor de rest van de klas.

9. Spreekwoorden en gezegden over uilen

Uilen naar Athene dragen (= nutteloos werk doen)

Een uiltje knappen (= een dutje doen)

Je bent een uilskuiken (= je bent een sufferd)

Ieder meent dat zijn uil een valk is (= ieder denkt dat het zijne het beste is)

In de uilenvlucht (= tussen licht en donker)

Wat baten kaars en bril, als de uil niet zien en wil (= sommigen begrijpen iets niet omdat ze het niet willen begrijpen)

Uilen broeden uilen (= kinderen lijken op hun ouders)

Als de uilen preken (= nooit)

Hij ziet eruit als een uil in doodsnood (= hij ziet er heel angstig of triest uit)

Hij is ook niet door een uil uitgebroed (= hij is niet dom)

Er vliegen geen uilen met bonte kraaien (= mensen die niet bij mekaar passen, gaan ook niet samen)

10. Braakballen bestuderen en uitpluizen

Als je aan braakballen kan geraken (via een uilenwerkgroep vb.) is het altijd interessant om die samen met de leerlingen uit te pluizen en te bestuderen. Je hebt hier wel een goede determinatietabel, pincetten en loepen nodig. In de bostas (die je bij ons kan uitlenen) vind je dit materiaal. In het infopakket van "Uilen, mysterieuze muizenjagers" vind je ook meer uitleg over braakballen uitpluizen.

Geraadpleegde bronnen

- Uilenvlucht, Stefan Halewijn, KNNV Uitgeverij
- <http://www.juf2juf.info/Projecten/Herfst/uilen.html>